

**Česká školní inspekce
Olomoucký inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIM-104/17-M

Název právnické osoby vykonávající činnost školy a školského zařízení	Výchovný ústav, střední škola a školní jídelna, Žulová, Komenského 154
Sídlo	Komenského 154, 790 65 Žulová
E-mail právnické osoby	vuzulova@seznam.cz
IČ	64988287
Identifikátor	600032001
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Soňa Staňková
Zřizovatel	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Místo inspekční činnosti	Komenského 154, 790 65 Žulová
Termín inspekční činnosti	24. – 26. 1. 2017

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení dílčích jevů v podmínkách, průběhu a výsledcích vzdělávání ve výchovném ústavu podle § 174 odst. 2 písm. a) až c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a souvisejících a prováděcích právních předpisů.

Inspekční činnost byla realizovaná ve výchovném ústavu. Poslední hodnocení celého subjektu Českou školní inspekcí proběhlo v květnu 2016.

Charakteristika

Príspevková organizace (dále „zařízení“) vykonává v souladu se zápisem do rejstříku škol a školských zařízení činnost výchovného ústavu, střední školy a školní jídelny. Zařízení je koedukované školské zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Výjimečně zde mohou být umístěny i děti se závažnými poruchami chování s neukončenou povinnou školní docházkou mladších patnácti let. V zařízení se nachází dvě samostatná oddělení, v prvním jsou umístěny dívky s poruchami chování připravující se na budoucí povolání, ve druhém jsou chlapani s výchovně léčebným režimem (pokročilé experimentování nebo závislost na návykových látkách).

Výchovný ústav (dále „VÚ“) evidoval k termínu inspekční činnosti 29 dětí (nejvyšší povolený počet lůžek byl stanoven na 32). V době inspekční činnosti bylo 7 dětí na úteku (při minulé inspekční činnosti 8 dětí) a 3 děti na pobytu mimo zařízení.

Střední škola nabízí žákům možnost vzdělávání v oboru vzdělání 69-54-E/01 Provozní služby podle školního vzdělávacího programu zpracovaného v souladu se školským zákonem a podle příslušného rámcového vzdělávacího programu odborného vzdělávání. K termínu inspekční činnosti se ve střední škole vzdělávalo 13 žáků, nejvyšší povolený počet žáků byl stanoven na 20.

Stravování dětí je zajištěno ve vlastní školní jídelně umístěné v budově zařízení.

Aktuální informace o činnosti zařízení jsou zveřejňovány na webových stránkách (www.vuzulova.cz).

Hodnocení podmínek vzdělávání

V organizační struktuře hodnoceného subjektu, v jeho řízení a materiálních podmínkách nedošlo k zásadním změnám od poslední inspekce. Ke změnám došlo v personální oblasti, od poslední inspekce nastoupilo do zařízení 9 nových zaměstnanců, z toho jeden psycholog odborně kvalifikovaný, dva vychovatelé bez odborné kvalifikace a čtyři asistenti pedagoga (z toho tři bez příslušné kvalifikace). Speciální pedagog-etoped a učitel odborného výcviku mohou vykonávat přímou pedagogickou činnost na základě výjimky, neboť ve školním roce 2014/2015 zahájili studium k získání požadované odborné kvalifikace. Ředitelka zařízení předložila dokumenty, ze kterých vyplývá, že prokazatelně usilovala o zajištění plně kvalifikovaných pracovníků (předložila žádanky zaslané na úřad práce na pozice pracovních míst odborně kvalifikovaných vychovatelů a asistentů pedagoga). Začínajícím pedagogům byla zajištěna odpovídající metodická péče přidělením uvádějího pracovníka a zvýšenou hospitační a kontrolní činností za strany vedoucích pracovníků.

Ředitelka zařízení i nadále využívá účinnou formu řízení subjektu s delegováním části kompetencí na ostatní vedoucí pracovníky (včetně metodického vedení pedagogických pracovníků). Mezi všemi zaměstnanci probíhá efektivní spolupráce s využitím zejména vnitřního komunikačního systému, činnosti všech úseků jsou navzájem funkčně provázány. Vedení zařízení plánovitě realizuje pravidelnou kontrolu všech zaměstnanců, zjištěné nedostatky jsou operativně řešeny s přijetím opatření k jejich neprodlenému odstranění.

Zařízení stanovilo postupy pro naplňování Standardů kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči, které účinně realizuje.

Programy rozvoje osobnosti dětí (dále „PROD“) obsahovaly postupy sloužící k dosažení vytýčených cílů a byly pravidelně vyhodnocovány. Vhodně a cíleně byly zaměřeny do oblastí výchovy i školního vzdělávání. Důraz byl kladen zejména na individuální přístup, vhodnou

motivaci dítěte, jeho přípravu na vyučování, podporu volnočasových aktivit, rozvoj sociálních dovedností a přípravu na vstup do samostatného života. Každé dítě má v PROD písemně určeného klíčového pracovníka, kterým je zpravidla kmenový vychovatel.

Zařízení má velmi dobré materiální podmínky pro výchovně vzdělávací činnost podle požadavků realizovaných vzdělávacích programů. Vnější i vnitřní prostory zařízení svým uspořádáním odpovídají požadavkům právních předpisů a naplňují filozofii rodinného prostředí. Děti mají k dispozici např. počítačovou učebnu, posilovnu, infrasaunu, sportovní potřeby a jiné pomůcky pro využití volného času. Vnější prostory a prostředí vytvářejí rovněž příznivé podmínky pro aktivní pobyt dětí venku. Zařízení je velmi dobře vybaveno pro systematicky podporované volnočasové aktivity (sjezdové a běžecké lyže, snowboardy, jízdni kola, vybavení pro pobyt venku – stany, spací pytle apod.).

Etopedické služby v zařízení zajišťuje jeden speciální pedagog - etopedka (na plný úvazek), která nastoupila jako zástup za mateřskou dovolenou v září 2016, a psychologické služby dvě psycholožky, které jsou v zařízení zaměstnány na částečné úvazky. Z rozhovoru s etopedkou vyplynulo, že děti mají možnost se kdykoli obrátit na odborné pracovníky a děti toho často využívají. Avšak členitost budovy zařízení a několikanásobné oddělení chodeb zamčenými dveřmi, které izolují odborné pracovníky od dětí, jim neumožňuje přímý kontakt s těmito pracovníky, což vyplynulo i z rozhovorů s dětmi. V případě řešení akutního problému tak mají děti omezenou možnost komunikace s odbornými pracovníky, které kontaktují zejména na týdenním hodnocení. Mimo to mají etopedka a psycholožky Jedenkrát za 14 dní s dětmi tzv. terapeutickou skupinu, kterou však děti nepovažují za příliš oblíbenou a přínosnou aktivitu. Z rozhovorů s dětmi dále vyplynulo, že nemají vytvořené vztahy s těmito pracovníky založené na vzájemné důvěře.

Způsob fungování zařízení zajišťuje dětem ochranu osobního prostoru a soukromí, mají možnost užívat mobilní telefon, jsou jim podávány doporučené léky a poskytována potřebná zdravotnická péče. V rámci výchovné skupiny mají děti prostor, kde si mohou uchovávat své osobní věci uzamčené a mají k nim volný přístup. Od poslední inspekční činnosti v květnu 2016 není dostatečně využíván motivační potenciál kapesného. Kapesné je dětem vypláceno v horní hranici stanovené právním předpisem, ale jen v závislosti na dosažení plného bodového zisku za celý měsíc hodnocení. Avšak škála možností k odebrání bodů je natolik široká a přísná, že většina dětí nedosáhne na plnou výši kapesného. Při útěku a užití návykové látky je kapesné automaticky sníženo na nejnižší hodnotu stanovenou právním předpisem. Při více přestupcích se odebrané body sčítají za každý prohřešek zvlášť, a tak se často stává, že se odebere i 40 bodů najednou a dítě je na minimální hodnotě kapesného. Toto snižování výše kapesného je značně demotivující a kontraproduktivní pro stabilizaci chování dětí. Zařízení nevyužívá motivační potenciál měnit výši kapesného, aby více diferencovalo možnosti výchovných opatření. Není využívána forma udělování finanční odměny jako významného motivačního faktoru.

Pedagogičtí pracovníci poskytují dětem nezbytné informace o zásadách bezpečnosti a ochrany zdraví, systematicky se věnují prevenci úrazových a dalších rizik vznikajících při všech jejich činnostech, včetně prevence rizikového chování. Pro případy výskytu všech forem rizikového chování má zařízení stanoveny a zveřejněny postupy jejich řešení. Ve spolupráci s odborně způsobilou osobou zařízení aktivně vytváří pro děti bezpečné prostředí a předpoklady pro jejich zdravý psychický i fyzický vývoj. Zároveň podporuje zdravé stravovací návyky a zdravý životní styl. Zařízení poskytuje dětem zvýšený limit na potraviny ve výši 300 Kč při významných osobních příležitostech.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Během hospitací v jednotlivých skupinách zařízení byly pozorovány zejména činnosti související s pravidelným režimem a nácvik sociálních kompetencí. Denní aktivity dětí vycházejí z týdenních programů výchovně vzdělávací činnosti v návaznosti na roční plán. Naplnění ročního plánu je pravidelně vyhodnocováno, ředitelka zařízení přijímá opatření k dalšímu zlepšování výsledků vzdělávání. Všechny prostory využívané dětmi působily čistě a útulně, navozovaly pocit rodinného prostředí. Vychovatelé věnovali cílenou pozornost psychohygienickým podmínkám, správné životosprávě a sebeobsluze, čímž naplňovali zásady zdravého životního stylu.

V rámci odborného výcviku si žákyně připravují svačiny a oběd pod dohledem pedagogického pracovníka. Snídaně, svačiny a večeře o víkendech pak zajišťuje vychovatel společně s dětmi v rámci přípravy na samostatný život. V tyto volné dny si děti ve výchovných skupinách vytvářejí vlastní jídelníček zohledňující zásady zdravé výživy a provádí nákup potřebných potravin podle stanoveného rozpočtu. Pozitivně lze hodnotit i vedení dětí k sebeobsluze a samostatnosti, např. úklidem ložnic, společných prostor a praním osobního prádla. Zcela přirozeně jsou tak děti vedeny k přijímání odpovědnosti za své denní povinnosti.

Zařízení umožňuje dětem s ústavní výchovou samostatný pohyb formou vycházek, které však podléhají povinnosti si o ní požádat a mít přitom splněné hodnocení. Konkrétní podobu a četnost vycházek upravuje vnitřní řád. Ve vnitřním řádu je zmíněna tzv. krátká samostatná vycházka, zpravidla však jen po večeři (o prázdninách častěji), dětmi je tato forma hojně využívána. Dále je definován institut asistované samostatné vycházky, kdy se první po příjmu a každá první vycházka po návratu z útěku odehraje za asistence vychovatele.

K udržování pravidelného kontaktu dítěte s rodinou a blízkými osobami vytvořilo zařízení vhodné podmínky, např. nabídkou možnosti přespání, což bylo ze strany některých rodičů využíváno. Dětem jsou umožňovány víkendové pobyty u osob blízkých. Dlouhodobý pobyt mimo zařízení (dovolenky) zařízení aktivně nepodporuje, nesnaží se upřednostnit pobyt u rodičů, kdy by to rodinné podmínky a bezproblémovost dítěte umožňovalo. Z předložené dokumentace vyplynulo, že děti v zařízení nezůstávají ani po dovršení zletilosti, nebo při prodloužení ústavní výchovy, aby si dokončily střední školu.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Zařízení pravidelně hodnotí výsledky výchovy a vzdělávání, podporuje rozvoj osobnosti dětí. Informace o jejich pokroku jsou průběžně projednávány na jednáních pedagogické rady, poradách všech pracovníků a poradách vedení zařízení. Dále jsou konzultovány při každodenním styku učitelů a vychovatelů, prostřednictvím vnitřního elektronického systému a na týdenním setkání dětí a pracovníků zařízení s cílem co nejvhodněji nastavit další výchovně vzdělávací působení. Chování a přístup k plnění povinností jsou pravidelně s dětmi projednávány, děti se mohou k hodnocení svobodně vyjádřit. Realizovaný evaluační systém je primárně založen na individuálním přístupu ke každému dítěti, zejména v adaptační fázi pobytu dítěte v zařízení, včetně důrazu na jeho sebehodnocení. Má jasně stanovená kritéria a zásady, z nich vyplývající postupy a prostředky hodnocení s cílem poskytnout dětem zpětnou vazbu, poukázat na rezervy v jejich chování a motivovat je ke zlepšení. Uplatňováno je jednak verbální hodnocení v průběhu dne, každodenní rozbor chování na večerním denním hodnocení a týdenním hodnocení skupinovým vychovatelem za přítomnosti vedení zařízení, odborných pracovníků, případně sociální pracovníce. S dílčími výsledky a záznamy o projevech a chování dětí jsou seznamováni i pracovníci orgánu sociálně právní ochrany dětí. Děti hodnoticí systém znají a dobře se v něm orientují.

Zařízení dětem nabízí mnoho zájmových kroužků (střelecký, sportovní, divadelní, taneční, pěvecký, PC, keramický, výtvarný, modelářský, sportovní, ručních prací, turistický), které se však nekonají pravidelně, jen občas se některá činnost začlení do denního programu, podle aktuálních podmínek a zájmu dětí.

Řešení oblasti primární prevence vychází z minimálního preventivního programu, který je rozčleněn na specifické, nespecifické a preventivní aktivity. Primární prevence obsahuje školní i volnočasové aktivity realizované s cílem předejít problémům spojených s výskytem sociálně patologických jevů v kolektivu dětí. Preventivní program sestavený metodikem prevence zahrnuje výlety, sportovní akce, tematické bloky, aktivity podporující zdravý životní styl atd. Nedílnou součástí primární prevence je podpora účasti dětí v soutěžích, nejčastěji sportovních, kde děti mohou uplatnit své zájmy i specifické nadání. Zařízení každoročně provádí evaluaci preventivního programu, čímž je zajištěna zpětná vazba při plánování dalších akcí, a přijímají opatření k minimalizaci vzniklých negativních jevů. Následně si ověřuje účinnost těchto přijatých opatření.

Zařízení využívá možnosti udělovat opatření ve výchově. Možnosti udělovat kladná opatření ve výchově jsou v zařízení využívána, ale mají v podstatě minimální motivační hodnotu pro děti, neboť přináší jen týdenní odměnu ve formě drobností. Jsou udělována za splnění krátkodobých cílů, které nastavuje psycholožka nebo etopedka a které jsou relativně snadno splnitelná. Není využívána forma prominutí opatření. Opatření ve výchově jsou vedena v elektronickém systému a v tištěné podobě uložena v osobních spisech dětí, obsahují důvody a podpisy dětí a ředitelky zařízení.

V době inspekce bylo na útěku 7 dětí z 29 dětí evidenčně zapsaných. Z aktuálního evidenčního počtu dětí se alespoň jednoho útěku dopustilo 23 dětí, 14 z nich se k útěku odhodlalo opakovaně. Děti nejčastěji utíkají z víkendových pobytů, kdy se nevrátí zpět. Děti se také nevrací ze samostatných vycházek, občas utíkají i ze společných vycházek, z areálu zařízení je útěků minimum. Zařízení si vede přesnou statistiku útěkovosti. Ve výroční zprávě za školní rok 2015/2016 se uvádí, že došlo celkem k 93 útěkům dětí ze zařízení. Tuto situaci si zařízení vyhodnotilo tak, že počet útěků „odpovídá skutečnosti, že do jejich zařízení jsou umísťovány děti opakovaně utíkající již z předchozího zařízení nebo z rodiny a často s pokročilým experimentem nebo závislostí na návykových látkách“. Přijatá opatření ke snížení počtu útěků jsou účinná jen v omezené míře.

Závěry

Hodnocení vývoje

- Od minulé inspekční činnosti došlo ke zlepšení estetického prostředí ve výchovných skupinách chlapců (obnova výmalby a výzdoby).
- Nově přijatí pedagogičtí pracovníci nemají požadovanou odbornou kvalifikaci.

Silné stránky

- Operativní řešení zjištěných nedostatků a přijímání účinných opatření k jejich neprodlenému odstranění.

Slabé stránky

- Nedostatečná odborná kvalifikace nových pedagogických pracovníků.

- Nemotivační kapesné.
- Omezená možnost dětí operativně komunikovat s odbornými pracovníky zařízení.
- Nepravidelná činnost zájmových kroužků.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Využívat motivační složku kapesného.
- Posilovat vztahy mezi dětmi a odbornými pracovníky.
- Zintenzivnit činnost nabízených zájmových kroužků, zabezpečit jejich pravidelnost.

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školy a školského zařízení ve lhůtě do 10 přijmout opatření ke zjištěným nedostatkům a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci o přijatých opatřeních k odstranění zjištěných nedostatků.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Olomoucký inspektorát, Wellnerova 25, 779 00 Olomouc, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu csi.m@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Zřizovací listina školské právnické osoby, čj. 12 273/98-21, ze dne 4. 2. 1998, včetně změny zřizovací listiny, čj. 37 393/05-25, ze dne 23. 1. 2006 (změna názvu organizace) včetně Dodatku č. 1, čj. 12 883/08-25, ze dne 24. 6. 2008 (změna názvu organizace)
2. Rozhodnutí o změnách v údajích vedených v rejstříku škol a školských zařízeních, čj. 3 722/2010-21, s účinností od 31. 7. 2008
3. Výpis z rejstříku škol a školských zařízeních, ze dne 23. 1. 2017
4. Školní vzdělávací program pro výchovný ústav, ze dne 1. 9. 2014
5. Vnitřní řád, ze dne 28. 8. 2015
6. Výkaz Z 14-01 o zařízení pro výkon ústavní-ochranné výchovy podle stavu k 31. 10. 2016
7. Výkaz M 8 o střední škole podle stavu k 30. 9. 2016
8. Výkaz R 13-01 o ředitelství škol podle stavu k 30. 9. 2016
9. Výkaz Z 17-01 o činnosti školního stravování podle stavu k 31. 10. 2016
10. Koncepce rozvoje Výchovného ústavu, střední školy a školní jídelny, Žulová, Komenského 154, ze dne 1. 9. 2016
11. Standardy kvality péče o děti v zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy ve Výchovném ústavu, SŠ a ŠJ, Žulová, Komenského 154, ze dne 31. 10. 2016
12. Výroční zpráva o činnosti Výchovného ústavu, střední školy a školní jídelny, Žulová, Komenského 154, školní rok 2015/2016
13. Zápisy z porad všech pracovníků a porad vedoucích pracovníků, školní rok 2016/2017 k termínu inspekční činnosti

14. Záznamy z hospitační a kontrolní činnosti ředitelky zařízení, zástupce ředitele a učitelky odborných předmětů, školní rok 2016/2017 k termínu inspekční činnosti
15. Kniha denní evidence 1. – 4. výchovné skupiny, školní rok 2016/2017 k termínu inspekční činnosti
16. Roční plán činnosti na školní rok 2016/2017, ze dne 1. 9. 2016
17. Týdenní programy činností, školní rok 2016/2017 k termínu inspekční činnosti
18. Seznam zaměstnanců VÚ, SŠ a ŠJ, Žulová k 24. 1. 2017
19. Personální dokumentace zaměstnanců zařízení – aktuální stav k termínu inspekční činnosti (doklady o vzdělání, psychologická vyšetření, výpisy z evidence Rejstříku trestů)
20. Seznam udělených/uložených opatření ve výchově za období od 1. 1. 2017 k termínu inspekční činnosti
21. Rozdělení dětí do skupin ke dni 24. 1. 2017
22. Osobní dokumentace dětí evidenčně zapsaných v zařízení k termínu inspekční činnosti (namátkový výběr)
23. Programy rozvoje osobnosti dětí za školní rok 2016/2017 k termínu inspekční činnosti
24. Minimální preventivní program pro školní roky 2015/2016 (včetně zhodnocení) a 2016/2017
25. Dokumentace vztahující se k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školy a školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na výše uvedenou adresu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Pavel Pyšný, školní inspektor

P. Pyšný v. r.

Mgr. Alice Ošťádalová, školní inspektorka

Ošťádalová v. r.

Ing. Markéta Tomečková, kontrolní pracovnice

Tomečková v. r.

Mgr. Martin Drobík, přizvaná osoba – etoped

Drobík v. r.

Ing. Zdenka Marková, přizvaná osoba – odborník
na institucionální vzdělávání

Marková v. r.

V Olomouci 14. 2. 2017

Datum a podpis ředitelky školy a školského zařízení potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Mgr. Soňa Staňková, ředitelka

Soňa Staňková v. r.

V Žulové 24. 2. 2017